

Praha:	5. 2. 2024	elektronicky
Číslo jednací:	019628/2024/KUSK	Všem vedoucím odborů dopravy,
Spisová značka:	SZ_019628/2024/KUSK/1	pracovníkům registru řidičů
Vyřizuje:	Mgr. Karel Bezděkovský	obecních úřadů obcí s rozšířenou
Značka:	DOP/Bez	působností v územní působnosti
tel.:	257 280 943	Středočeského kraje
mobil:	606 948 222	
e-mail:	bezdekovsky@kr-s.cz	

Věc: Stanovisko Krajského úřadu Středočeského kraje, odboru dopravy, k postupu při aplikaci ustanovení § 89b zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů

V souvislosti s množícími se případy oznámení skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že je držitel řídičského oprávnění zdravotně nezpůsobilý k řízení motorových vozidel, zasílaných obecním úřadům obcí s rozšířenou působností podle § 89b zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (dále jen „zákon č. 361/2000 Sb.“), dovoluujeme si předložit stanovisko s vyjádřením smyslu a účelu dotčeného ustanovení a jeho aplikaci pro účely přezkoumání zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel oznamovaného držitele řídičského oprávnění.

Podmínku zdravotní způsobilosti musí držitel řídičského oprávnění splňovat po celou dobu držení řídičského oprávnění podle § 82 odst. 3 zákona č. 361/2000 Sb. Zdravotní způsobilostí k řízení motorových vozidel se rozumí tělesná a duševní schopnost k řízení motorových vozidel podle § 84 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., přičemž zdravotně způsobilým není ten, kdo má poruchy chování způsobené závislostí na alkoholu nebo jiných psychoaktivních látkách podle posudku o zdravotní způsobilosti, nebo u koho se vyskytují nemoci, vady nebo stavy, které jsou uvedeny jako vylučující zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel ve vyhlášce č. 277/2004 Sb., o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel. Podle § 89 zákona č. 361/2000 Sb. je dále zdravotně nezpůsobilá k řízení motorových vozidel též osoba, která nemá platný posudek o zdravotní způsobilosti, ačkoli jej podle zákona mít musí (jedná se o situace, kdy posudek vůbec nebyl vydán, nikoliv o situace, kdy jej povinná osoba pouze nepředloží ke kontrole).

S účinností od 1. 1. 2024 zákonem č. 271/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů

(zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, bylo do zákona č. 361/2000 Sb., nově vloženo ustanovení § 89b, které zní:

„Zjistí-li policista, vojenský policista, strážník obecní policie nebo celník skutečnost důvodně nasvědčující tomu, že je držitel řidičského oprávnění zdravotně nezpůsobilý k řízení motorových vozidel, oznámí ji obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností příslušnému podle jeho obvyklého bydliště nebo místa studia“.

Z citovaného ustanovení je zřejmé, že oznamovací povinnost uvedených osob se vztahuje vůči každému držiteli řidičského oprávnění a ke každému z důvodů zdravotní nezpůsobilosti uvedených výše. Stejně jako v případě lékařů pak uvedená oznamovací povinnost stíhá všechny uvedené osoby bez ohledu na to, jakým způsobem se o relevantních skutečnostech dozví. V praxi se tak většinou děje v návaznosti na provedenou silniční kontrolu v rámci provádění dohledu nad bezpečností a plynulostí provozu na pozemních komunikacích, kdy povinná osoba nepředloží doklad o zdravotní způsobilosti, ač je povinna jej u sebe mít, nebo v návaznosti šetření a dokumentaci dopravní nehody či řešení přestupku, pokud držitel řidičského oprávnění vykazuje známky snížené tělesné nebo duševní schopnosti k řízení motorových vozidel.

První skupina oznámených případů se tedy týká osob povinných k předložení platného dokladu o zdravotní způsobilosti podle § 6 odst. 7 písm. d) zákona č. 361/2000 Sb., jež platný doklad na výzvu oprávněné osoby nepředloží, a v důsledku toho nemohou prokázat, že jsou jeho držiteli, tudíž může o jejich zdravotní způsobilosti vzniknout důvodná pochybnost. Následný postup správního orgánu bude do značné míry odvislý od konkrétních skutečností uvedených v oznámení. Pokud je jako jediný důvod pochybností o zdravotní způsobilosti uvedeno nepředložení dokladu o zdravotní způsobilosti, pak lze pro snížení administrativní zátěže a rovněž v zájmu minimalizace zásahů do práv řidiče využít institutu podání vysvětlení. V případě, že v rámci podání vysvětlení držitel řidičského oprávnění platný doklad o zdravotní způsobilosti doloží a zároveň nebude vykazovat projevy, z nichž by úřední osoba mohla pojmout důvodné podezření, že je dán jiný důvod zdravotní nezpůsobilosti, nebude třeba zahajovat formalizované řízení o odnětí řidičského oprávnění (viz. níže) a věc se odloží. Pokud by však úřední osoba sama zjistila projevy vzbuzující **důvodné podezření**, že řidič není zdravotně způsobilý (a to třeba i z důvodů jiných, než které jsou uvedeny v oznámení), pak jí nezbude, než z úřední povinnosti zahájit řízení o odnětí nebo podmínění řidičského oprávnění z důvodu pozbytí zdravotní způsobilosti podle § 94 odst. 1 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb. (příp. § 93 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb.) ve spojení s § 96 zákona č. 361/2000 Sb., tedy nařízení přezkoumání zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel.

Druhá skupina oznámení se týká případů, kdy se v oznámení uvádí, že držitel řidičského oprávnění vykazoval známky snížené tělesné nebo duševní schopnosti k řízení motorových vozidel. Ačkoliv policista, vojenský policista, strážník obecní policie nebo celník obvykle nebude schopen kvalifikovaně posoudit zdravotní stav řidiče, má povinnost učinit oznámení, pokud u dané osoby zpozoruje projevy důvodně nasvědčující výskytu poruchy chování způsobené závislostí na alkoholu nebo jiných psychoaktivních látkách, nebo nemoci, vady nebo stavu, které vylučují zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel; v oznámení by vždy mělo být uvedeno, jaké konkrétní projevy důvodnou pochybnost o zdravotní způsobilosti řidiče vyvolaly.

Takovéto oznámení je legitimním důvodem pro zahájení řízení o odnětí nebo podmínění řidičského oprávnění z důvodu pozbytí zdravotní způsobilosti podle § 94 odst. 1 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb. (příp. § 93 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb.), v jehož rámci se podle § 96 odst. 3 nařizuje přezkoumání zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel. V těchto případech je situace pro správní orgán obvykle složitější, neboť má, stejně jako oznamující, omezené možnosti, jak podezření na zdravotní nezpůsobilost potvrdit či vyvrátit. Ani v tomto případě není zcela vyloučeno využití institutu podání vysvětlení.

Ačkoliv správní orgán zpravidla není kompetentní k učinění závěru, že je držitel řidičského oprávnění zdravotně nezpůsobilý k řízení motorových vozidel, může již samotné podání vysvětlení (resp. chování a celkové projevy dané osoby) v určitých případech přispět ke zjištění, zda osoba podávající vysvětlení zjevně vykazuje zřetelné známky snížené tělesné nebo duševní schopnosti k řízení motorových vozidel uvedené v oznámení (nebo i jiné), či nikoliv. Je ale vždy nutno přihlédnout ke konkrétní situaci, zejména k charakteru tvrzených projevů a k situaci, ve které oznamovatel tyto projevy vnímal. Určité projevy, které lze pozorovat na místě kontroly nebo při určité činnosti, typicky při řízení vozidla, se nemusí projevit při rozhovoru s danou osobou během podání vysvětlení (například pokud oznamovatel uvádí, že daná osoba jela nekoordinovaně, zdála se neorientovaná, případně se oznamovateli jevilo, že špatně vidí apod.), a pak bude zpravidla odůvodněn postup podle § 94 odst. 1 písm. a) zákona č. 361/2000 Sb. (příp. § 93 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb.) ve spojení s § 96 zákona č. 361/2000 Sb. Naproti tomu jiné projevy mohou mít takový charakter, který nebude vázán jen na určitou situaci, a správní orgán tak má možnost si jejich přítomnost ověřit. V takových případech bude na uvážení oprávněné úřední osoby, zda je nutný lékařský přezkum v rámci formalizovaného řízení, či nikoli.

V případě, že by se správní orgán oznámením nezabýval a následně by došlo k dopravní nehodě způsobené oznámenou osobou v důsledku jejího špatného zdravotního stavu způsobujícího zdravotní nezpůsobilost (který existoval již v době oznámení), náležel by díl **odpovědnosti za následky nekonajícímu úřadu**.

Ačkoliv důvodová práva k výše citovanému ustanovení (zvláštní část k bodu 58), primárně předpokládá zaměření předmětných oznámení na povinnost řidičů starších 65 let, u nichž absentuje doklad o zdravotní způsobilosti (text důvodové zprávy viz níže), **citované ustanovení okruh řidičů**, na které se možnost oznámení vztahuje, **nijak neomezuje**, a **nelze jej** tedy v žádném případě **vykládat restriktivně** jen ve vztahu **k řidičům starším 65 let** (což by bylo krom jiného nedovoleným způsobem diskriminující). **Vztahuje se proto k řidičům jakéhokoli věku, u nichž vyjdou najevo skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že je držitel řidičského oprávnění zdravotně nezpůsobilý k řízení motorových vozidel.**

Vzhledem k tomu, že se v praxi tato oznámení již nezdá vyskytovat, a jsou na základě zákonného zmocnění daného ustanovením § 89b zákona č. 361/2000 Sb. legitimní, **musí se jimi správní orgán z úřední povinnosti zabývat**. Nelze tedy tato podání, resp. oznámení, bez dalšího prověření odložit.

Jedním z čerstvých případů bylo oznámení držitele řidičského oprávnění policistou pro skutečnost důvodně nasvědčující tomu, že je držitel řidičského oprávnění

zdravotně nezpůsobilý k řízení motorových vozidel, neboť se při řešení dopravní nehody, v níž byl označen jako viník, choval zmateně a na otázky odpovídal nesouvisle.

Správní orgán jej předvolal k podání vysvětlení. Předvolaný s sebou přinesl platný posudek o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel, ochotně vypovídal, přičemž nevykazoval zjevné anomálie, jež by odůvodňovaly vznesené podezření, pročež správní orgán věc odložil. Zde je třeba si uvědomit, že ustanovení § 89b zákona č. 361/2000 Sb. představuje **důležitý doplňující institut pro záchyt možných případů zdravotní nezpůsobilosti, avšak musí být využíván s náležitým uvážením a při šetření podstaty a smyslu práv držitele řidičského oprávnění.**

Z důvodové zprávy:

„Navrhuje se změna v důsledcích absence dokladu o zdravotní způsobilosti při řízení vozidla řidičem starším 65 let. Namísto ukládání zákazu činnosti za to, že se senior nepodrobil pravidelné lékařské prohlídce, se navrhuje jít cestou případného přezkoumání jeho zdravotní způsobilosti. Povinnost absolvovat pravidelné lékařské prohlídky zůstává zachována a zachována zůstává i povinnost držitele řidičského oprávnění staršího 65 let mít při řízení u sebe doklad o zdravotní způsobilosti. Absence tohoto dokladu je nyní přestupkem, za který se ukládá vedle pokuty i zákaz činnosti, a to na 6 měsíců až 1 rok (pozn. v této části důvodové zprávy je právní kvalifikace případů, kdy držitel platného dokladu (posudku) tento doklad pouze při kontrole nepředloží, uvedena chybně, takové jednání ani před novelou nebylo trestáno zákazem činnosti a jednalo se pouze o přestupek podle §125c odst. 1 písm. k) zákona č. 361/2000 Sb.; pouze případy, kdy platný posudek vůbec neexistoval, byly posuzovány přísněji).

Nově se navrhuje porušení této povinnosti postihovat pouze jako přestupek podle § 125c odst. 1 písm. k), tj. pouze pokutou s možností vyřešit jej i příkazem na místě. Současně se však výslovně zakotvuje, že policista či jiná osoba, která při kontrole zjistí absenci tohoto dokladu, oznámí obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností zjištění skutečnosti důvodně nasvědčující tomu, že je dotýčný zdravotně nezpůsobilý k řízení motorových vozidel. Dle § 89 zákona o silničním provozu je totiž povinná osoba, která nemá platný posudek o zdravotní způsobilosti, zdravotně nezpůsobilá k řízení motorových vozidel. Obecní úřad obce s rozšířenou působností pak zahájí řízení o odnětí řidičského oprávnění, v jehož rámci nařídí dle § 96 zákona o silničním provozu přezkoumání zdravotní způsobilosti řidiče v určité lhůtě. Navržená změna povede k tomu, že řidiči, kteří si pouze zapomněli posudek doma nebo zapomněli jít včas na pravidelnou lékařskou prohlídku, nebudou potrestáni zákazem činnosti a poměrně vysokou pokutou, jako dosud. Řidiči bude uložena pouze pokuta za přestupek podle §125c odst. 1 písm. k). Současně, pokud takový řidič vzápětí doloží obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností posudek o tom, že je zdravotně způsobilý, tj. předloží zapomenutý posudek nebo absolvuje co nejdříve pravidelnou lékařskou prohlídku a předloží posudek vydaný na základě této prohlídky, obecní úřad obce s rozšířenou působností řízení o odnětí řidičského oprávnění zastaví. Na druhou stranu se navrženou změnou zajistí, že každý takový řidič bude podroben lékařské prohlídce. Tu absolvuje buď dobrovolně ihned po zjištění, že platný posudek nemá, čiv návaznosti na nařízené přezkoumání zdravotní způsobilosti v rámci řízení o odnětí řidičského oprávnění. Bude tedy dosaženo cíle, kterým je přimět takového řidiče, aby se dostavil k lékaři a podrobil se pravidelné lékařské prohlídce za účelem zjištění jeho zdravotní způsobilosti k řízení

motorových vozidel. V případě, že by řidič nařízené přezkoumání zdravotní způsobilosti neabsolvoval či by se lékařskou prohlídkou zjistilo, že je zdravotně nezpůsobilý k řízení motorových vozidel, obecní úřad obce s rozšířenou působností mu řidičské oprávnění odejme. Navržené řešení je účelnější než stávající stav, neboť nyní po vykonání zákazu řízení, vzhledem k tomu, že se jedná o zákaz řízení na méně než 1 rok, řidič nemusí pro vrácení řidičského oprávnění prokazovat zdravotní způsobilost. Nyní je tedy možné, aby se řidič, který i přesto, že za řízení bez posudku o zdravotní způsobilosti byl postižen zákazem řízení, vrátil do provozu, aniž by lékařskou prohlídku absolvoval.

Pravidelná a důsledná kontrola zdravotního stavu řidičů starších 65 let je přitom velice důležitá. Ze statistik vyplývá, že u řidičů nad 65 let je ve srovnání s ostatními věkovými skupinami častěji přispívajícím faktorem vzniku dopravních nehod zdravotní indispozice nebo zdravotní omezení. Ačkoliv řidiči nad 65 let nepatří mezi věkové skupiny s nadprůměrným podílem na zavinění dopravních nehod s usmrcením a těžkým zraněním, jsou jedinou věkovou kategorií viníků nehod, u které došlo v letech 2011-2019 k meziročním zhoršením. To znamená, že podíl této věkové skupiny na zavinění nehod s usmrcením a těžkým zraněním má narůstající trend. Je proto namístě zavést opatření, které důslednou kontrolu zdravotního stavu těchto řidičů zefektivní“.

V případě potřeby se můžete s dotazy a konzultacemi obracet na odpovědného pracovníka prostřednictvím shora uvedených kontaktních údajů.

S pozdravem

Bc. Zdeněk Škaloud

vedoucí Odboru dopravy

podepsáno elektronicky